

MAANDBLAD VAN DE NEDERL. VEREENIGING VAN VETPLANTENVERZAMELAARS
OPGERICHT 16 JUNI 1919 - GOEDGEKEURD BIJ KONINKL. BESLUIT VAN 13 SEPT. 1927.

<p>Stukken voor de Redactie te zenden vóór den 15en der maand aan G. D. DUURSMA. Achter de Hoven 114 bis LEEUEWARDEN.</p>	<p>Redactie: G. D. DUURSMA. Girorekening No. 133650 - UTRECHT</p>	<p>Alle correspondentie te richten aan het Secretariaat Adres: Mej. J. J. E. v.d. THOORN, Amlia van Solmsstraat 81 DEN HAAG</p>
<p>Bes tuur A. F. H. BUNING Voorzitter. Hoorst. Hamersveld: Mej. J. J. E. v.d. THOORN, Secretaresse. den Haag. CHR P W. SCIJPER Penningmeester. Utrecht. Homeruslan 52; G. D. DUURSMA, Leeuwarden, Achter de Hoven 114bis M. W. B. VAN OOSTEN, Den Haag de Ruitersstraat 18</p>		

STAPELIA Linnaeus.

De naam *Stapelia* is reeds zeer oud en werd voor het eerst gebruikt door **Linnaeus** in zijn *Critica Botanica* uitgegeven te Leiden in Mei 1737, Hierin beschrijft hij verschillende problemen der nomenclatuur in de botanie en besluit nieuwe geslachten in te stellen voor planten, die door vroegere botanici bij andere geslachten waren ondergebracht.

Het eerste voorbeeld hiervan was het geslacht *Stapelia*, door hem genoemd naar **Johannes Bodaeus** van Stapel. Twee maanden later, op 30 Juli 1737, beschreef **Linnaeus** de eerste *Stapelia* en wel *S. variëgata*. Het geslacht groeide langzaam, zoodat het een klein dozijn planten omvatte toen in 1796 door de publicatie van **Masson's Stapeliae Novae** 37 nieuwe soorten werden toegevoegd, welk aantal tot op heden steeds is toegenomen. Daar deze planten zoowel in bloem als in corona vrij groote verschillen vertoonen, is het geslacht *Stapelia* in 10 secties verdeeld. Vanzelfsprekend zijn deze secties weder onderverdeeld, doch het zou te ver voeren hierop nader in te gaan.

De 10 secties zijn:

1. *Stapelluma* Wh. en SI. Hierbij zijn de gevlekte stammen gewapend met conische uitstaande tanden. De bloemstructuur der hiertoe behorende planten is moeilijk zuiver in te deelen. De planten liggen, zooals de naam aangeeft op de grens tusschen *Stapelia* en *Caralluma*. O.a. *S. Molonyae*.
12. *Podanthes* Haworth. *Podanthes* beteekent „voetbloem”, dit

slaat echter niet op de bloem maar op de binnencorona, waarvan de slippen gelijken op een kleinen omgekeerden voet, waarvan de teen horizontaal tegen de helmknoppen leunt, terwijl de hiel gevormd wordt door een kleine verdikking. Ook hiervan zijn eenige soorten nauw verwant aan *Caralluma*. Tot deze sectie behoort o.a. *S. verrucosa*.

3. *Tridentea* Haworth. *Tridentea* beteekent „drietandig”. Dit slaat op de buitencoronaslippen, welke een stevigen midden-tand dragen met aan weerskanten een kleiner tandje. O.a. *S. virescens*.

Linnaeus.

Cliché White en Sloane.

4. *Fissirostres* N. E. Brown. Deze sectie telt slechts één soort en wel *S. rufa*, waarbij de opstaande binnencoronaslippen aan den top gesplitst zijn in twee iets uit elkaar loopende segmenten. De naam duidt op de gespleten slippen.
5. *Gonostemon* Haworth. Hierbij is de verhevenheid aan de rugzijde der binnencoronaslippen klein en kamvormig of gereduceerd tot een bobbeltje of knievormig bultje. O.a. *S. glanduliflora*.
6. *Stapeltonia* Endlicher. Het verschil met de voorgaande sectie is niet groot; alleen is de kamvorm op de rugzijde der binnen-

coronaslippen groot en duidelijk 'waarneembaar.. O.a. S. *gigantea*,

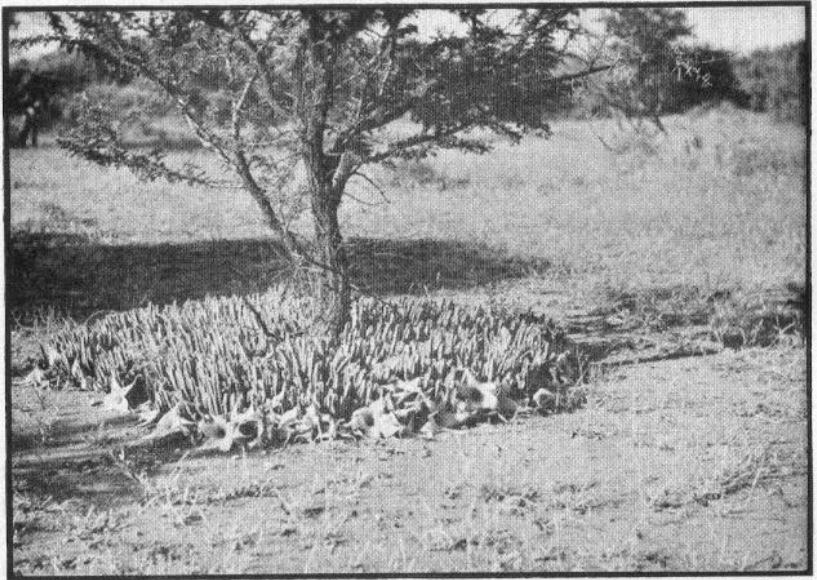
7. Clavirostres Wh, en Sl. met knotsvormige slippen. Deze serie telt 4 soorten; waarbij de bloemkroon geen ring vertoont en de binnencoronaslippen gevormd worden door twee knotsvormige hoorntjes, welke aan den top niet verdikt zijn. O.a. S. *Herrei*.
8. Carancularia Haworth. Hierbij eindigen een of beide (naar gelang de soort) omgebogen toppen der hoorntjes van de binnencoronaslippen in een grooten knobbel, welken bezet is met scherpe doornachtige verhevenheden. O.a. S. *pedunculata*.
9. Tromotriche Haworth. Tromotriche beteekent „trillende haren”. De bloemkroon is omgeven door trillende haartjes, welke bij aanraking onmiddellijk afvallen. Deze sectie telt één soort nl. S. *revoluta* met enkele hybriden.
10. Orbea Haworth. Hiertoe behooren planten, die onderling nog al van elkaar afwijken, maar toch niet bij een der vorige secties ingedeeld kunnen worden. Voornamelijk behoort hiertoe S. *variëgata* met haar talrijke variëteiten en hybriden.

TH, DE HAAS.

STAPELIA NOBILISN. E. Brown.

Deze plant is volgens N. E. B r o w n ingedeeld in de 6e sectie, die der Stapeltonia Endlicher, en bestaat uit rechtopstaande stammen, welke aan de basis vertakken. Zij zijn 8- 13 cm lang en 1-2 cm breed, vierkant met holle zijden, lichtgroen en iets behaard. De randen zijn een weinig samengedrukt met opstaande rudimentaire blaadjes van 2 mm-lengte op de tanden. De bloemen ontstaan van 1 tot 5 bij elkaar bij de basis of in het midden van de jonge stammen en openen zich na elkaar. De steel is krachtig, ong. 2.5 cm lang, 5 mm dik en fluweelachtig. De kelkblaadjes zijn 6.5 tot 8 mm lang, ong. 3 mm breed, ovaalvormig, puntig en fluweelachtig. De bloemkroon is zeer groot, in knop eirond met 5 uitstekende punten in het midden; geopend met 5 lobben tot het $\frac{2}{3}$ deel van de bloemkroon: het samengegroeide deel vormt een klokvormige buis van 3 cm in doorsnede; de slippen zijn 5x-10 cm lang en 3-5 cm breed, ovaal lancetvormig, puntig omgebogen, harig en licht van kleur aan den achterkant. De voorzijde heeft dwarse rimpels, is licht

okergeel van kleur en overall geteekend met onregelmatige, dwars loopende roode lijntjes en spaarzaam bedekt met zeer fijne opstaande purperen haren, welke op de slippen grover zijn, De buitent coronaslippen zijn liggend, 6 mm lang en 1.5 mm breed, lijnvormig met 3 tandjes van boven, holgebogen van onderen, glad en bruinpurper. De binnencoronaslippen zijn donker purperbruin, vrij tot aan de basis, opstaand, ze loopen evenwijdig aan het binnentandje, 7-9 mm lang, 1.5-3 mm breed, langwerpige, puntig of stomp, gaaf of getand van boven, Het binnenhoortje is 6-10 mm lang, elsvormig driekantig, opstaand met licht ingesneden top,

Stapelia nobilis N. E. Br.

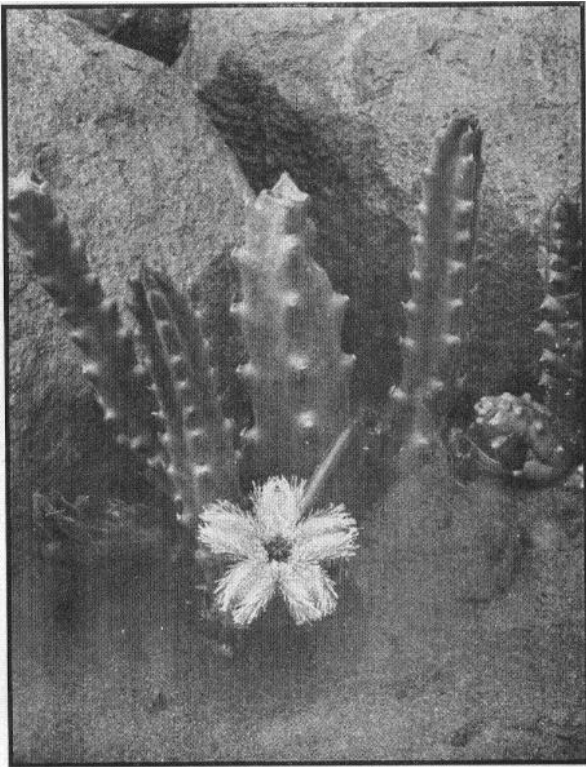
Foto en Cliché White en Sloane.

Stapelia nobilis heeft een groot verspreidingsgebied, o.a. Transvaal, Pietersburg distr., Potgietersrustdistr., Waterberg distr., Zee-rust distr., Pretoria distr., Johannesburg distr. enz.: waarschijnlijk komt zij zelfs voor in Natal en Portugeesch Oost-Afrika. Zij groeit daar in groote groepen onder boomen en opgaande struiken. De ontdekker van *S. nobilis* is onbekend. De plant kwam voor het eerst in 1897 in Kew Gardens, Zij lijkt veel op *S. gigantea*, is er misschien zelfs een hybride van. De groeiwijze is echter meer gedrongen en de ribben zijn minder duidelijk gegroefd. De bloemen zijn

kleiner dan die van *S. gigantea*, maar meer behaard. Men kan beide echter onmiddellijk onderkennen, doordat het middengedeelte bij *S. nobilis* een klokvormige buis van 2.5 cm diepte en 3 cm breedte vormt, terwijl de bloem van *S. gigantea* vlak is,

STAPELIA GLANDULIFLORA Masson.

Deze plant behoort tot de 5e sectie, die der *Gonostemon* Harworth. De stammen zijn opstaand, 4-, soms 5- of 6-kantig, 7x-16% cm lang en 1-2 cm dik, weinig behaard, de ribben iets samengedrukt, tandjes tamelijk duidelijk met een opstaand of naar

Stapelia glanduliflora Masson.

Foto S. Tapscott.

Cliché White en Sloane,

binnen gebogen rudimentair blaadje van 1-2 mm lengte. De bloemen ontstaan van 3 tot 9 bij elkaar aan de basis van de jonge stam-

men en. openen zich na elkaar. De steel is 3.5-7.5 cm lang en 1.5 mm dik, behaard, roodachtig. De kelkblaadjes, 3-6 mm lang, zijn lancetvormig, puntig en behaard. De bloemkroon is in knop eivormig met korte punten: wanneer de bloem open is 2x-4 cm in doorsnede, vlak, van achteren zwak behaard, aan de voorzijde zwak gerimpeld, doch dicht bezet met lange uitstaande, dunne, stijve, witte **haren** tot op de helft der slippen, welke deze geheel omringen. De kleur is bleek zwavelgeel met vlekjes en fijne onderbroken dwarse 'purperen, lijntjes. 'De bloemkroonslippen zijn 10~ 14 mm lang en 7~8 mm breed, ovaal lancetvormig, puntig, 'zeer uitstaand met gebogen toppen. 'De buitencoronaslippen zijn 2 mm **lang en** 1 mm breed, lancetvormig, puntig, geelachtig of purperoranje aan 'de. basis; van boven bruinpurper of oranjebruin, De binnencoronaslippen zijn 2-3 ,mm lang, enkelvoudig, elsvormig zonder verhevenheid aan de basis der rugzijde, opstaand, overhangend of elkaar kruisend aan de toppen, dofgeel met roodbruine vlekken en lijntjes. Het Latijnschë woord glandula beteekent klier.

Deze soort komt voor in de droge gebieden van de Kaapprovincie, in de woestijn aan de Noordzijde van de Olifantsrivier, in Clanwillian en in van Rijnsdorp district. De bloemen varieren zeer, zoowel in kleur als in beharing.

S. glanduliflora var. *emarginata* verschilt alleen in den vorm van de buitencoronaslippen. Het werkwoord. emarginare beteekent: een stuk uit den rand wegnemen. Door Bergeet werden nog de variëteiten *Massonii* en *Haworthii* beschreven, doch deze moeten als identiek met den hoofdvorm worden beschouwd.

TH. DE HAAS.

MAMILLARIA HAW.

door

J. H.B. Feldbrugge.

III. *Vervolg bespreking van de voornaamste soorten.*

B. Galactochylus K, Sch.

Reeks VIII. *Elegantes K. Sch.*

M. Brauneana Böd.

M. chinocephala J. A. Purp. - stevige kalkgrond - de „be-sneeuwde” schedel komt bij oudere exemplaren op een zonnige standplaats goed uit.,

M. crucigera Mart. (*M. pseudocrucigera* Böd.). De „echte” heeft waterig sap en dichotomische kopdeling.

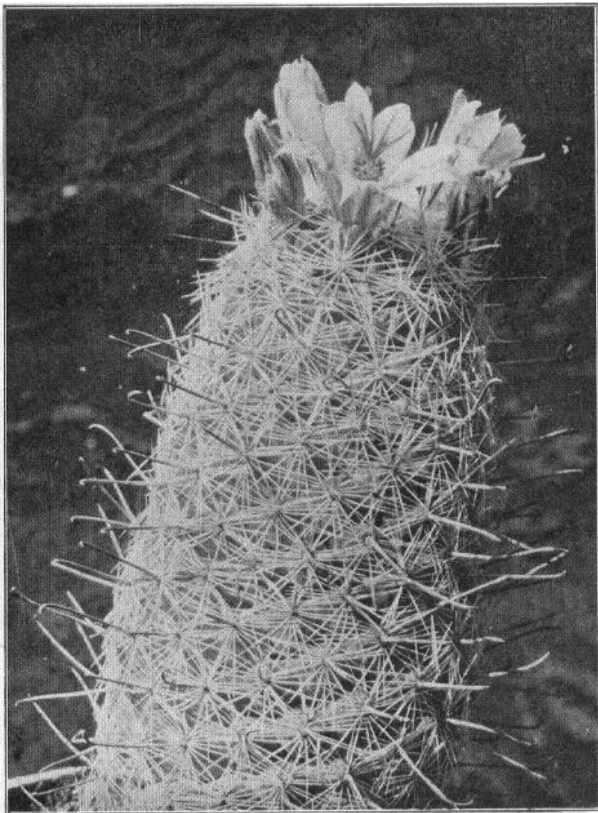
M. dealbata Otto - een goede soort.

M. Donatii Berger.

M. Dyckiana Zucc.

M. elegans D . C.

M. formosa Scheidw,

Mamillaria Grahamii Eng .

Foto J. G. Y. Meyer, Amsterdam.

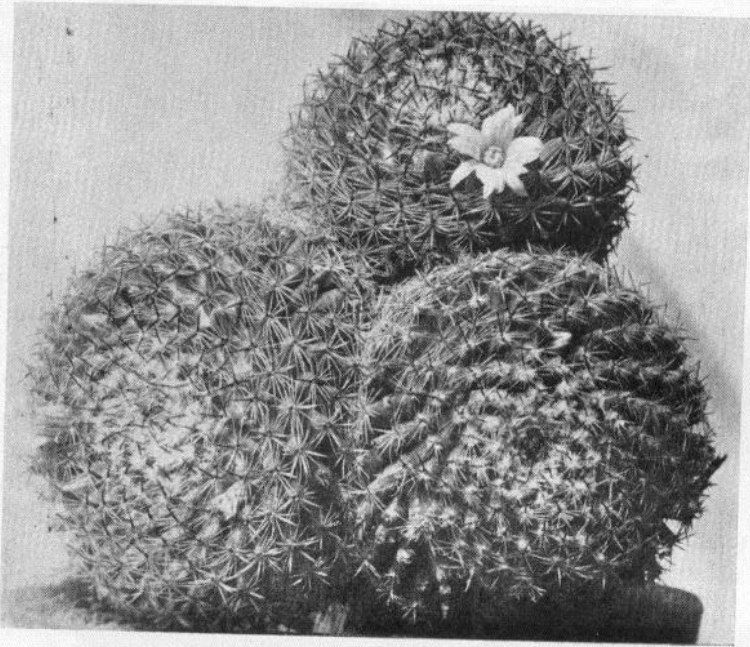
M. Haageana Pfeiff. - groeit zeer langzaam - deformeert na enten sterk.

M. Klissingiana Böd.

M. Klugei Ehrbg,

M. lanata Böd,

- M. microthele* Muhlpf – typisch zijn de kamvormig gestelde rand doorns – bloeit op een lichte plaats zeer goed.
- M. Morganiana* Tieg.
- M. perbella* Hildm. - volle zon.
- M. potosina* Hort. – reuzen „elegans”vorm – niet te verwarren met *M. Celsiana* v. *potosina*.
- M. pseudoperbella* Quehl.

Mam. crucigera Mart.

Foto v. Oosten.

- M. Ritteriana* Böd.
- M. supertexta* Mart.
- M. Vaupeliana* Böd,
- M. Schmollii* Werd. – groeit langzaam.
- Reeks IX. *Leucocephalae* Lem,
- M. bicolor* Lem, (met var.) – volle zon – kalk.
- M. Dietrichae* Tieg,
- M. Hahniana* Werd. – volle zon – kan koel overwinteren – zaailingen groeien snel.
- M. Kunthii* Ehrbg,

M. Parkinsonii Ehrbg. - kalk.

M. saefigera Böd. & Quehl.

Reeks X. ***Macrothelae S. D.***

De Mamillaria's van deze reeks verlangen bijna alle de typische vrij zware grond, die in 't algemeen gedeelte is aangegeven. Bij goed doorgroeien in de zomer en flinke rust in de winter- bloeien ze bijna alle zeer dankbaar.

M. angularis Lk. & O. (met var.) - zeer voedzame grond - bloeit vrij moeilijk.

M. applanafa Ehrbg.

M. Bachmannii Böd.

M. caput Medusae Otto - volle zon.

M. camea Zucc.

M. centricirra Lem. (met vele var.) Deze Mam. is niet identiek met Mam. magnimamma Haw. ***M. centricirra*** -(en. var.) bloeit rood en heeft tepels met stevige eenigszins verbrede basis.

M. magnimamma (en var.) bloeit crème en heeft de tepels sterker in de lengte ontwikkeld.

Vele variëteiten van beide zijn m.i. „goede soorten”.

M. cerropriefo Böd.

M. crocidafa Lem.

M. d ***Dieft.***

M. gigantea Hildm.

M. Grusonii Rge.

M. Hamiltonhoytea Werd.

M. hemisphaerica Eng.

M. Heyderi Mühlpf.

M. Kramerii Mühlpf.

M. Lloydii Berg. - bloeit in volle zon zeer goed.

M. macracantha D. C.

M. magnimamma Haw.

M. mamillaris Karsf. - d.i. de bekende *M. simplex* Haw. - bloeit op lichte plaats zeer goed en vormt mooie rode zaadbessen.

M. meiacantha Hopff. - in volle zon kweken voor goede ontwikkeling der bedoornig.

M. melanocentra Pos.

M. melispina Werd.

M. microceras Lem.

- M. nivosa* Lk. - in volle zon gekweekt een prachtige 'plant - 's winters gevoelig voor koude en vocht.
- M. Ochoterrenae* Werd.
- M. Orcuttii* Böd.
- M. pentacantha* Pfeiff.
- M. Pettersonii* Hildm, - beter bekend als *M. Heeseana* Mac Dow.) - 's winters vooral droog.
- M. petrophylla* K. Brand. - zeer lastig - enten.
- M. phymatothele* Berg. - groeit krachtig.
- M. recurva* Lem.
- M. roseoalba* Böd.
- M. Sartorii* J. A. Purp.
- M. scripsiana* Böd. - 's winters droog en niet te koud - eigenaardig gevoelig voor tocht.'
- M. Seitziana* Mart.
- M. Trohartii* Hildm.
- M. uncinata* Zucc. - volle zon.
- M. versicolor* Scheidw. .
- M. Wagnèriana* Böd.
- M. Waltheri* Böd.
- M. Winteriae* Böd. - vrij warm kweken.
- M. Zahniana* Böd. - beter enten en langzaam laten groeien - doorlatende grond.
- M. Zuccariniana* Mart, - is geen centricirra variëteit, doch een goede soort, verwant aan *M. carnea* en *M. Lloydii*.
- Reeks XI. *Polyedrae*. Pfeiff.
- M. chapinensis* Eichl. & Quehl, - half schaduw.
- M. Conzattii* Böd.
- M. Eichlamii* Quehl. - volle. zon - stevige- niet te vruchtbare zandgrond - in te zware grond is de wortelontwikkeling onvoldoende. - 't melksap, dat bij verwonding uitvloeit, verhardt zeer moeilijk.
- M. Karwinskiana* Mart. - m.i. gemakkelijk te kweken; mits niet geforceerd.
- M. Knippeliana* Quehl. & Böd.
- M. Mendeliana* Böd, - in volle zon, sterke borstelontwikkeling in de axillen.
- M. mutabilis* Scheidw. - volle zon - de nieuwe groei van importen heeft doorgaans een slechte bedoorning. Bij hard gekweekte zaailingen is deze beter.

M. Polyedra Mart.

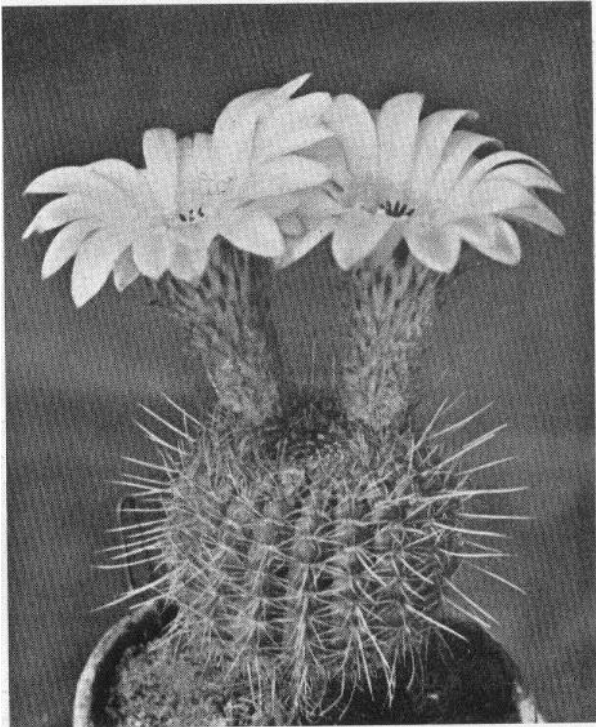
M. Praelii Mühlpf.

Het is eigenaardig, dat men de soorten van deze reeks betrekkelijk weinig in onze verzamelingen aantreft, hoewel het zeer mooie en dankbare planten zijn. † Meest ziet men nog *M. mutabilis*.

(Wordt vervolgd.)

NOTOCACTUS CONCINNUS (Monv.) K. Sch.

Echinocactus concinnus, (concinnus = sierlijk) werd in 1839 door Monville beschreven Door Schumann werd zij opgenomen in het door hem ingestelde geslacht *Notocactus*, terwijl zij door Britton & Rose ten onrechte bij *Malacocarpus* werd ingedeeld. Alleen reeds door de wijze van vruchtzetten behoort zij zeker niet

Notocactus concinnus (Monv.) K. Sch.

tot laatstgenoemd geslacht, *Bacuber* heeft haar bij de *Notocactus* ondergebracht, ook bij zijn laatste splitsing van het geslacht bleef zij er toe behooren.

De vindplaats is Uruguay. Het plantenlichaam is breedkogelig met 18-20 lage stompe ribben. De top, welke is ingedeukt, bevat geen doorns, doch slechts een weinig grauwe viltige wol. De 10-20 randdoorns zijn recht of eenigszins gekromd tegen het plantenlichaam aangedrukt; zij zijn 5-7 cm lang, lichtgeel met donkere punten. De middendoorns, gewoonlijk 4, zijn 1-1.5 cm lang met de onderste als de langste; zij zijn eveneens geel gekleurd, met een bruine verdikte basis. De *zeer* groote bloemen (+/-7 cm) verschijnen gewoonlijk met meerdere tegelijk nabij den top en zijn trechtervormig. De buitenste bloembladeren zijn roodachtig met een donkere middenstreep: van binnen is de bloem glanzend geel, waartegen de karmijnroode stamper prachtig afsteekt.

De „sierlijke”; een naam welke haar zeker toekomt. Dat vele cactussen met evenveel recht den naam „sierlijk” zouden mogen dragen, doet niets aan het feit af, dat *Notocactus concinnus* één der fraaiste soorten is, die wij kennen. En door haar sierlijkheid én door haar vele andere goede eigenschappen, is zij één der meest verbreide cactussen in onze verzamelingen geworden. En voor iemand die zich tegenover ons smalend uitlaat over die "leelijke stekelige dingen", is er geen beter medicijn dan hem een rijk bloeiende *concinnus* onder den neus te houden.

Zij behoort tot de zeer gemakkelijke en dankbare bloeiers, brengt in cultuur niet de minste moeilijkheid mede en behoeft n.m.m. om geen enkele reden geënt te worden. Dus zeer zeker een geschikte plant voor beginners, Zelfs in de kamer voor het venster is zij zonder moeite tot bloei te brengen. In de kas is de beste standplaats in het volle licht, doch uit de felle zon. Zij is gemakkelijk uit zaad te kweken en bloeit reeds in het tweede jaar. De bloem **is dan vaak** 2 maal zoo groot als de plant.

M. W. B. VAN OOSTEN.